

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 529

van **IMMANUEL DE REUSE**

datum: 24 maart 2023

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN,
VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

Verslavingszorg jongeren - Betrokkenheid ouders

Op 21 maart 2023 stelde ik in de commissie een vraag om uitleg over de alcoholpolikliniek. Kenmerkend aan dat project is dat de ouders nauw betrokken worden bij de nazorg. Het is belangrijk dat bij verslavingszorg ouders betrokken worden, aangezien zij een (indirecte) invloed hebben op het drankgebruik van hun kinderen. In Vlaanderen is er ambulante en residentiële hulpverlening voorhanden, gaande van het aanbod van de centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG's) over psychiatrische afdelingen tot de verslavingszorgcentra.

1. Op de site van de Druglijn staat te lezen dat tal van centra begeleiding en advies bieden aan ouders van druggebruikende kinderen.

Is er zicht op het aantal ouders van druggebruikende kinderen dat begeleid wordt door centra? Graag een overzicht per centrum.

2. Op welke manier worden ouders van jongeren met een verslavingsproblematiek binnen het bestaande hulpverleningsaanbod betrokken? Graag een overzicht per hulpverleningsvorm.
3. Is er momenteel al zicht op de noden van ouders van kinderen met een verslavingsproblematiek?
4. Heeft er al een evaluatie plaatsgevonden van de betrokkenheid van de ouders bij het hulpverleningsaanbod rond verslavingszorg? Is er al een tevredenheidsbevraging/behoeftebevraging geweest? Zo ja, werd daarbij zowel de visie van de ouders als de visie van hulpverleners meegenomen? Zo niet, welke initiatieven neemt de minister om dit te evalueren en binnen welke termijn?
5. Welke initiatieven neemt de minister om de betrokkenheid van ouders te vergroten?

**Vlaams
Parlement**

HILDE CREVITS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

ANTWOORD

op vraag nr. 529 van 24 maart 2023

van **IMMANUEL DE REUSE**

1. Er zijn hier geen overzichtscijfers over beschikbaar.
2. Vanuit de Vlaamse overheid is er geen zicht op de ouderbetrokkenheid en op de samenwerking tussen de spoeddiensten en de bestaande hulpdiensten in algemene ziekenhuizen. Dit valt onder de bevoegdheid van de federale overheid. Algemeen wordt echter ingezet op een nauwere samenwerking tussen alle gezondheidsactoren, het betrekken van de context en gerichte doorverwijzing. De samenwerking tussen de betrokken ziekenhuizen en de actoren in de eerste lijn en de geestelijke gezondheidszorg, is een verplicht te beschrijven aspect in de regionale zorgstrategische plannen die door de ziekenhuisnetwerken worden ingediend.

Binnen de geestelijke gezondheidszorg (psychiatrische ziekenhuizen, revalidatiecentra verslavingszorg, centra geestelijke gezondheidszorg) is een samenwerking met ouders en/of andere context een evidentie, ongeacht de aanmeldingsproblematiek of diagnose van de zorggebruiker. Wanneer kinderen of jongeren niet wensen dat ouders en/of andere context betrokken wordt, dan worden daarin de patiëntenrechten (rechtspositie bekwaamheid minderjarige) gerespecteerd maar tracht men hierrond motiverend in te werken. Voorzieningen gaan actief aan de slag met de Familierex. Deze biedt hulpverleners handvatten om families van zorggebruikers meer te ondersteunen, betrekken en erkennen als partner in zorg.

Volgend aanbod binnen de verslavingszorg is specifiek gericht op kinderen/jongeren en/of hun netwerk:

- Level-up is een specifiek psycho-educatief programma voor ouders, maar ook scholen,... rond game-verslaving. Dit wordt in verschillende netwerken GGZ en/of CGG aangeboden.
- Binnen het programma vroegdetectie – vroeginterventie (connect) ontmoet men de doelgroep kinderen/jongeren, die drugs (in ruimste zin van woord) gebruiken, misbruiken of verslaafd zijn en reeds wel of nog niet vastlopen op verschillende levensdomeinen. Veel van deze jongeren hebben nog geen probleembesef of hulpvraag. Vanuit de basisvisie van harm reduction, wordt een specifiek psycho-educatief aanbod gerealiseerd naar ouders en context. Deze manier van werken wordt ook toegepast vanuit crisisbegeleiding voor minderjarigen.
- Er is één residentiële voorziening gericht op jongeren tussen 12 en 18 jaar met een specifiek aanbod voor jongeren waarbij de residentiële opname zich in duurtijd beperkt en waar intensieve nazorg aan gekoppeld is. De doelgroep van deze voorziening zijn jongeren met een verslaving aan illegale drugs, maar uitzonderlijk wordt ook alcoholverslaving behandeld. Samenwerking met, het versterken van de ouders/context en de onderlinge relaties is essentieel.
- De meeste revalidatiecentra verslaving hebben een specifiek groeps- en/of individueel aanbod voor ouders, soms ook reeds als hun kind (nog) niet in begeleiding is. De invulling in de praktijk is heel divers, en vaak zetten organisaties op meerdere zaken in: onder andere familiedagen, praatgroepen, gezinstherapie, aparte begeleiding van de ouders waarbij een bewuste keuzes gemaakt wordt of de ouder(s) een aparte behandelaar toegewezen krijgen of net

de begeleider van hun kind, ... In verschillende voorzieningen zijn hier specifiek 'familiewerkers' rond aan de slag en worden ook specifieke methodieken gehanteerd.

Op vlak van preventie is het ook belangrijk om ouders te betrekken. Vroeg of laat komen kinderen in contact met alcohol en andere drugs. Ouders weten vaak niet hoe ze hier best mee omgaan en hoe ze problemen kunnen voorkomen. Ze merken soms ook dingen op die hen zorgen baren, of vragen zich af welk gedrag normaal is voor een opgroeiende tiener. Het is van belang dat ouders hun invloed niet onderschatten en weten hoe ze hun begeleidende rol en vertrouwensfunctie kunnen aanwenden. Alcohol en drugs bespreekbaar maken kan een uitdaging zijn als ouders gebruik ervaren als een falen van hun opvoeding. Het is van belang om ouders te benaderen in hun sterktes op vlak van opvoeding, en het schuldgevoel weg te nemen.

Er zijn dan ook heel wat preventiemethodieken beschikbaar die zich richten op ouders. Zo bestaat er opvoedingsondersteuning 'als kleine kinderen groot worden', de online tool Game(l)over rond gamen. Ook op de Druglijn zijn er heel wat materialen te vinden voor ouders, o.a. de zelfzorg module GRIP voor ouders en informatie voor ouders van studenten.

3. Er zijn geen gegevens beschikbaar over de specifieke noden van ouders. Uit het werkveld krijgen we wel signalen dat ouders vaak vroeger hulpverlening willen inschakelen, maar dat hier de motivatie van de zorggebruiker zelf soms deuren gesloten houdt.
Eens zorggebruikers in begeleiding zijn, is er veel aandacht voor de rol van ouders. De VVBV, Vlaamse Vereniging voor Behandelingscentra Verslaafdenzorg, vat de noden van ouders als volgt samen: "Veel gesprekken gaan over de vraag naar hoe ouders zich best kunnen verhouden tot de verslavingsproblematiek van hun zoon of dochter. Ouders hebben vaak de behoefte om inzicht te krijgen in het gedrag van hun kind, of mee grip krijgen op hun gebruik van middelen (hoe kan mijn kind het gebruik stopzetten?). Ouders willen doorgaans ook op de hoogte gebracht worden van diagnoses of perspectieven die voor hun kinderen uit de begeleiding naar boven komen. Daarnaast geven ouders ook aan om ons nodig te hebben in hoe ze zichzelf kunnen beschermen, zoeken bevestiging of gehoor of geven hun limieten aan in de hoop dat de hulpverlening een last van hun schouders wegneemt of een stuk van de zorg kan overnemen."
4. Er is geen systematische bevraging of evaluatie hiervan. Wel is het zo dat voorzieningen dit thema mee bevragen indien er een tevredenheidsbevraging gebeurt. Verschillende organisaties nemen deel aan de familietevredenheidsmetingen van het Vlaams Instituut voor Kwaliteit van Zorg (VIKZ) (https://zorgkwaliteit.be/QI_GGZ).
5. In de interfederale strategie schadelijk alcoholgebruik zijn acties opgenomen om het aanbod naar ouders toe te vergroten.

De Vlaamse Overheid initieerde de opmaak van een multidisciplinaire richtlijn om naasten sterker te betrekken in de geestelijke gezondheidszorg, beter bekend onder de naam 'familierex' (zie ook vraag 1). Er werden middelen vrijgemaakt voor een breed implementatietraject van de Familierex in de sector.

Door het ondersteunen van initiatieven als bijvoorbeeld Eerste Hulp bij Psychische Problemen of de Herstelacademies, wordt een laagdrempelig aanbod gecreëerd waar onder andere ook bezorgde ouders terecht kunnen, ook indien hun kind(eren) zelf hulp weigeren.

Ook in verschillende andere relance-projecten wordt specifiek ingezet op de combinatie contextbetrokkenheid en het thema verslaving:

- De revalidatiecentra verslavingszorg ontvangen tijdelijke middelen om hun werking te versterken; een aantal voorzieningen gaan specifiek aan de slag rond het betrekken en versterken van de context van zorggebruikers
- Het familieplatform krijgt middelen om onder andere de informatie en het aanbod voor familie in verband met verslaving te bundelen en te ontsluiten en hierbij ook getuigenissen en ervaringskennis in mee te nemen. De verschillende organisaties die hierrond bezig zijn worden actief betrokken zodat er een gedragen en volledige website ontstaat.